

Fakultet političkih znanosti Sveučilište u Zagrebu

Anketa o nastavničkim kompetencijama

Anketa o nastavničkim kompetencijama provedena je na populaciji nastavnika Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu s ciljem prikupljanja informacije o postojećim praksama izvođenja nastave, problemima s kojima se nastavnici suočavaju te potrebama za dodatnim nastavničkim vještinama. Nadalje, svrha ankete je da se kroz otvorena pitanja pokuša saznati način na koji nastavnici vide najvažnije probleme u izvođenju nastave i što su njihovi prijedlozi za poboljšanja. Anketa je provedena na 90 nastavnika Fakulteta političkih znanosti od kojih je 68 ispunilo anketu u potpunosti.

Anketa se sastoji od 7 zatvorenih i 2 otvorena pitanja. Zatvorena pitanja imaju ukupno 52 čestice, dok se otvorena pitanja sastoje od komentara nastavnika. Odgovore na otvorena pitanja dalo je nešto više od polovice ispitanika koji su ispunili anketu.

Glavni nalazi istraživanja su predstavljeni u tablicama koje slijede u ovom izvještaju. Glavni nalazi su prikazani u tablicama i grafovima u tekstu koji slijedi.

1. U segmentu izvođenja nastave vidljivo je da većina nastavnika smatra da daje jasne upute studentima za izvršavanje nastavnih zadataka, naglašava bitne sadržaje za lakše razumijevanje sadržaja te potiče participaciju studenata u nastavi, međutim korištenje tehnika provjere znanja izvan ispita poput korištenja praktičnih zadataka i vježbi se manje koristi, kao što se manje koriste i tehnike neposredne provjere znanja nakon obrade nastavnih sadržaja.
2. U segmentu izrade silabija, definiranja ishoda učenja i koordinacije sadržaja nastave vidljivo je da se nastavnici prilikom razmjene informacija o nastavi oslanjaju isključivo na neformalnu i ad hoc komunikaciju koja se svodi na razmjenu iskustava s kolegama u neformalnim razgovorima. Nastavnici se većinom ne pokušavaju koordinirati s drugim nastavnicima kako bi izbjegli preklapanje literature ili kako bi se koordinirao sadržaj između različitih predmeta koji su sadržajno povezani ili se naslanjaju jedni na druge. Samo dio nastavnika koristi sustav ishoda učenja kako bi definirali nastavne sadržaje na predmetu i kako bi sukladno tome dizajnirali načine provjere znanja.
3. Najvažnija komponenta ocjenjivanja je znanje na kolokviju ili ispitu, dok su kvaliteta radova i prezentacija te pravovremenost u izvršavanju obveza manje bitne komponente. Sposobnost samostalnog rada i napredak ostvaren tijekom semestra su spomenute kao najmanje bitne komponente ocjenjivanja. Ipak treba napomenuti da svaku od komponenti ocjenjivanja koristi preko 70% nastavnika u velikoj ili vrlo velikoj mjeri.
4. Najčešći oblici izvođenja nastave uz predavanja uključuju rasprave na seminaru, studentske prezentacije, nastavu kroz studije slučajeva ili primjere. Osjetno manje se koriste grupne vježbe i zadaci te simulacije ili metode temeljene na igranju uloga.
5. Najčešći oblici komunikacije sa studentima o njihovom radu uključuju dobrovoljne konzultacije, usmene komentare te komentare tijekom nastave. Znatno manje se nastavnici oslanjaju na pisane komentare, a obvezne konzultacije ili obvezne konzultacije

sa studentima koji pokazuju slabije rezultate koristi tek vrlo mali broj nastavnika. Najrijeđe nastavnici koriste komentare drugih studenata na rad svojih kolega.

6. Za povratnu informaciju o kvaliteti nastave, nastavnici se uglavnom oslanjaju na ankete koje provodi fakultet odnosno sveučilište te na razgovor sa studentima tijekom nastave. Nastavnici vrlo rijetko koriste druge načine poput korištenja vlastitih upitnika ili opcija da studenti na različite načine komentiraju kvalitetu nastave tijekom semestra.
7. Što se tiče novih vještina, najveći broj nastavnika smatra potrebnim stjecanje novih vještina u segmentu e-učenja, i to posebno u segmentu korištenja aplikacija za e-učenje te razvoja sadržaja za e-učenje. Za ostale oblike usavršavanja najveći broj nastavnika smatra da im usavršavanje ne bi bilo od koristi ili smatraju da su zadovoljni vještinama koje sada posjeduju.

Tablica 1. Važnost pojedinih komponenti u ocjenjivanju.
(tablica pokazuje postotak odgovora)

	Sposobnost samostalnog izvršavanja zadataka	Ostvaren napredak u radu u semestru	Kvaliteta pisanih radova	Kvaliteta prezentacija i izlaganja	Znanje na ispitu i kolokvijima	Pravovremeno i potpuno izvršavanje zadataka	Aktivna participacija studenta
Nikakvu	2.9	7.4					
Malu	4.4	8.8		5.9		4.4	5.9
Osrednju	19.1	26.5	13.2	19.1	5.9	16.2	22.1
Veliku	41.2	41.2	48.5	48.5	29.4	48.5	45.6
Vrlo veliku	27.9	14.7	29.4	19.1	61.8	27.9	26.5
N/P	4.4	1.5	8.8	7.4	2.9	2.9	

Tablica 2. Korištenje pojedinih nastavnih metoda
(tablica pokazuje postotak odgovora)

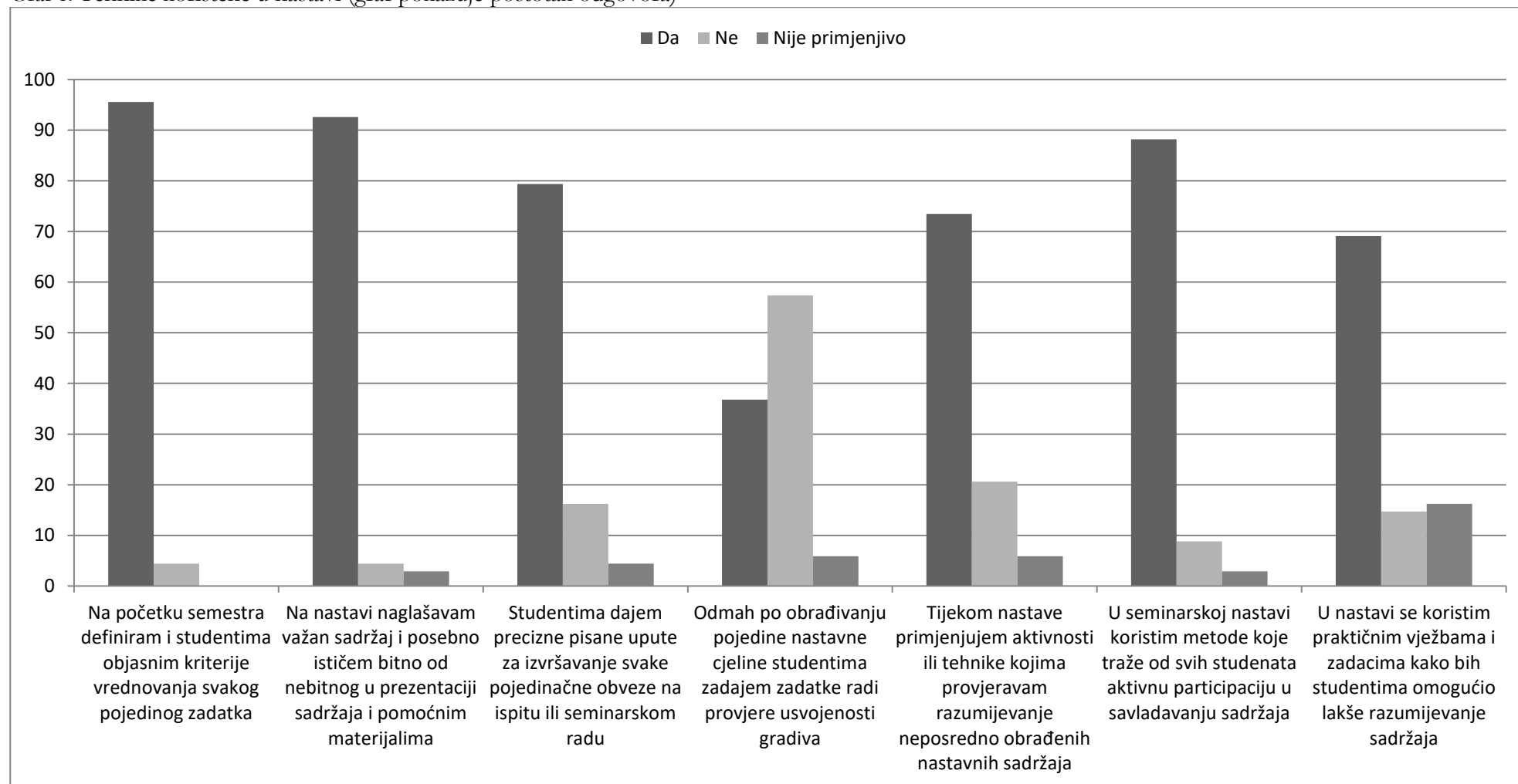
	Diskusije na predmetu ili seminaru	Nastavu kroz studije slučaja na primjerima	Grupni rad na zadacima i vježbama	Nastavu kroz simulacije i igre uloga	Izrada studentskih projekata i prezentacija	Brainstorming	Individualne vježbe i praktični zadaci
Često	41.2	36.8	23.5	14.7	33.8	26.5	33.8
Vrlo često	45.6	29.4	17.6	5.9	26.5	2.9	14.7
Ponekad	8.8	23.5	25	16.2	25	20.6	19.1
Rijetko	4.4	5.9	16.2	30.9	7.4	20.6	20.6
Nikad		4.4	17.6	32.4	7.4	29.4	11.8

Projekt je sufinancirala Europska unija

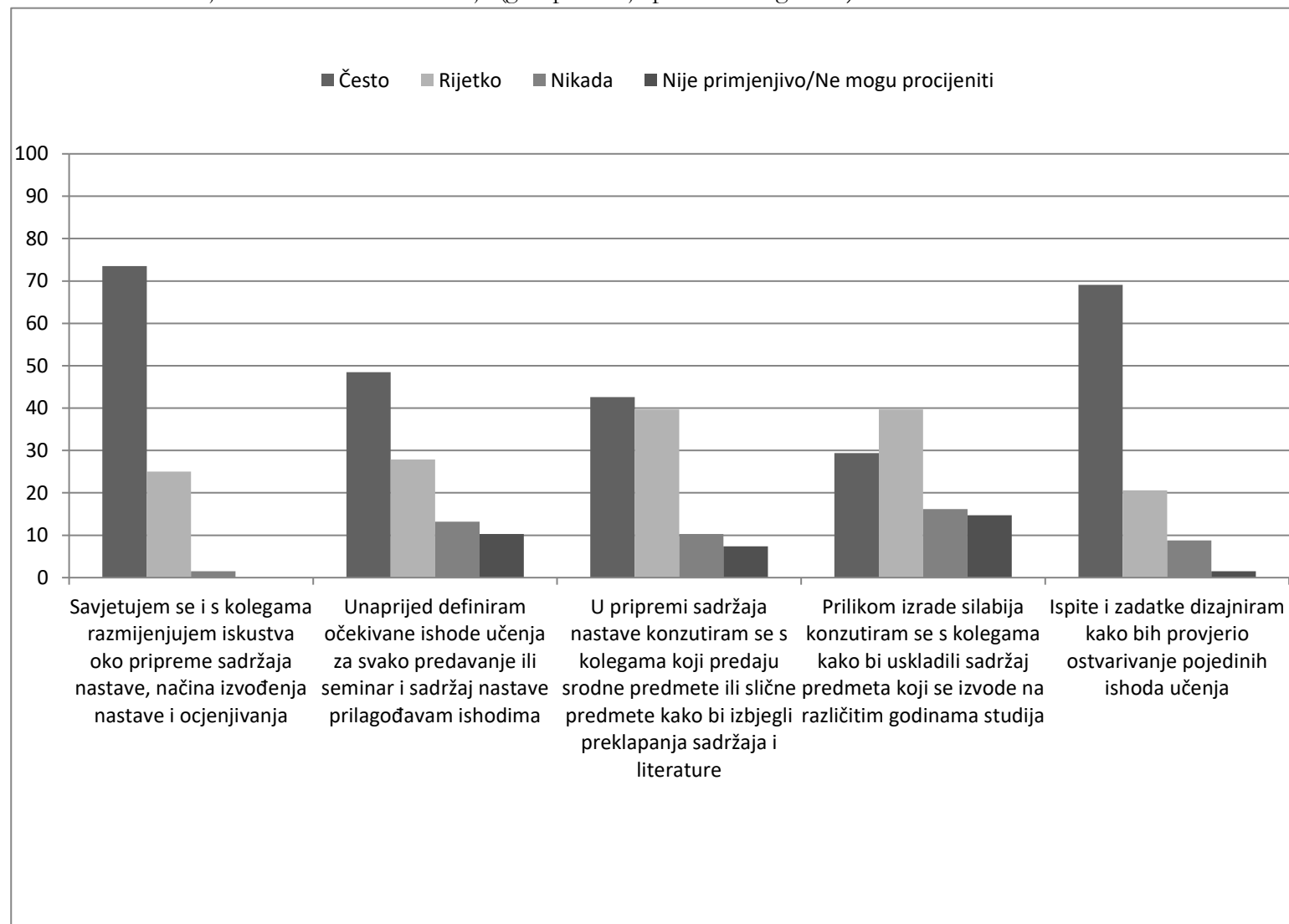

Graf 1. Tehnike korištene u nastavi (graf pokazuje postotak odgovora)

Graf 2. Koordinacija nastavnih tema i sadržaja (graf pokazuje postotak odgovora)

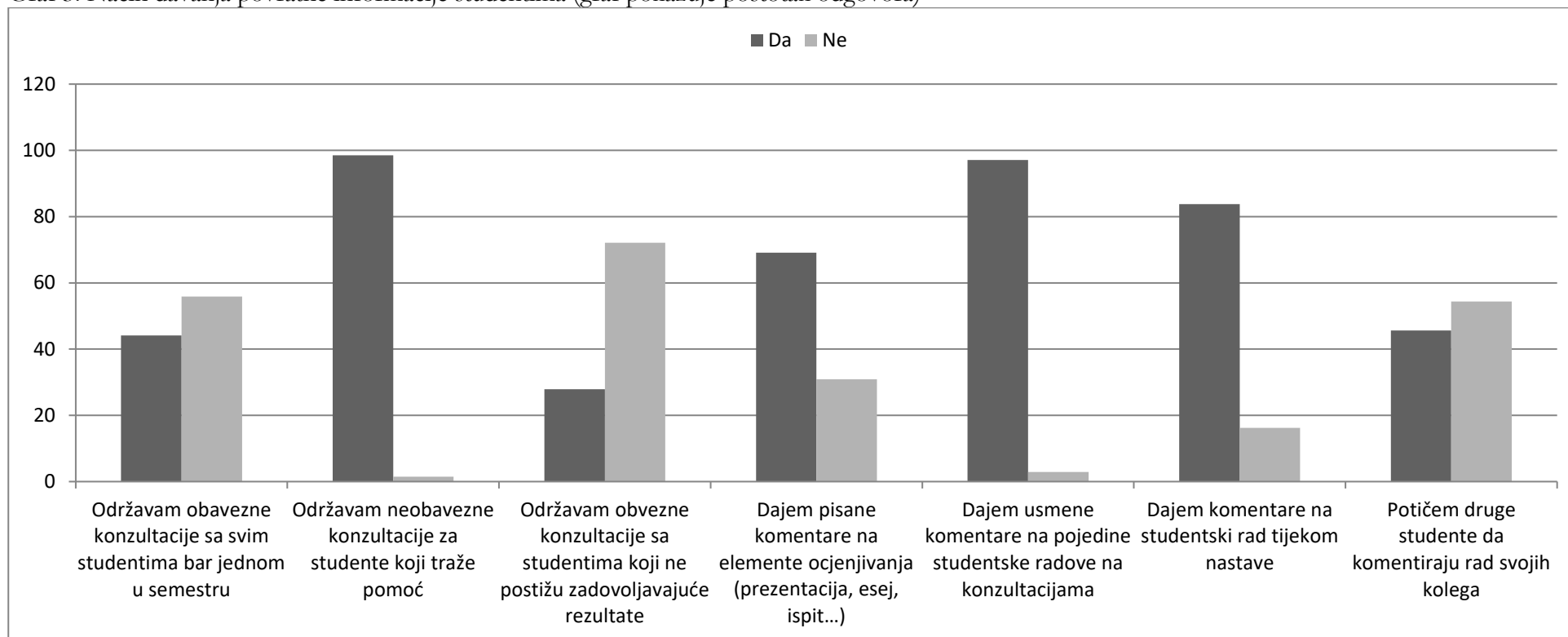

Projekt je sufinancirala Europska unija

Graf 3. Način davanja povratne informacije studentima (graf pokazuje postotak odgovora)

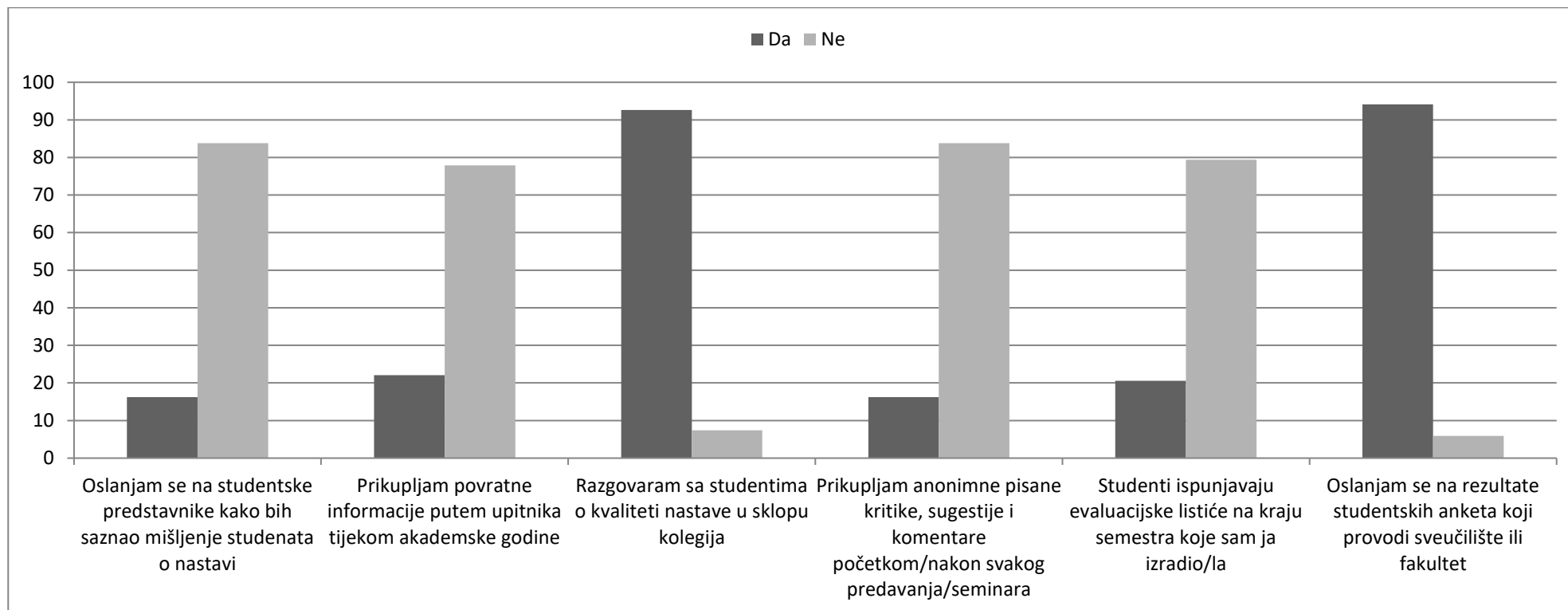

Projekt je sufinancirala Europska unija

Graf 4. Način osiguravanja povratne informacije o studentima (graf pokazuje postotak odgovora)

Tablica 3. Potreba za stjecanjem novih vještina.
(tablica pokazuje postotak odgovora)

	Izrada silabija predmeta (izbor sadržaja i literature)	Dizajniranje ishoda učenja za predmet i nastavne jedinice	Edukacija o ECTS sustavu ishoda učenja, nastavnih sadržaja i ocjenjivanja	Izbor sadržaja i priprema predavanja za nastavnu jedinicu	Prezentiranje i organiziranje sadržaja na predavanjima	Korištenje računalnih platformi i aplikacija za e-učenje	Edukacija o dizajniranju sadržaja za e-učenje
Jako	10.3	20.6	23.5	7.4	7.4	36.8	35.3
Prilično	26.5	23.5	26.5	11.8	14.7	20.6	22.1
Donekle	19.1	29.4	30.9	30.9	32.4	25	22.1
Uopće ne	8.8	4.4	5.9	17.6	17.6	8.8	10.3
Nemam potrebu za usavršavanjem	29.4	17.6	11.8	29.4	25	2.9	4.4
Nemam potrebu ovom vještinom	5.9	4.4	1.5	2.9	2.9	5.9	5.9
	Dizajniranje pitanja za ispite i kolokvije	Poticanje i vođenje diskusija na predmetu ili seminaru	Izvođenje nastave kroz studije slučaja na konkretnim primjerima	Organiziranje grupnog rada i dizajniranje zadataka za grupe	Izvođenje nastave kroz simulacije i igre uloga	Dizajniranje multiple choice pitanja	Dizajniranje vježbi i praktičnih zadataka za seminare i ispite
Jako	10.3	8.8	14.7	14.7	11.8	14.7	13.2
Prilično	19.1	20.6	17.6	27.9	23.5	14.7	26.5
Donekle	29.4	30.9	32.4	30.9	29.4	29.4	26.5
Uopće ne	16.2	13.2	13.2	8.8	13.2	19.1	14.7
Nemam potrebu za usavršavanjem	23.5	26.5	17.6	16.2	11.8	14.7	14.7
Nemam potrebu ovom vještinom	1.5		4.4	1.5	10.3	7.4	4.4

Problemi u izvođenju nastave

U komentarima o izvođenju nastave u otvorenim pitanjima nastavnici su istakli nekoliko problema koji se najčešće javljaju u izvođenju nastave, pri čemu je kao najveći problem istaknut preveliki broj studenata, zatim nemotiviranost i nezainteresiranost studenata za rad, nedostatak literature i neujednačenost kriterija i nastavnih sadržaja između različitih predmeta.

Najčešći problemi koji se javljaju pri izvođenju nastave mogu se iskazati na slijedeći način:

1. Prevelik broj studenata
2. Nezainteresiranost i nemotiviranost studenata za rad
3. Nedostatak literature na hrvatskom jeziku i manjak tehničkih sredstava za rad
4. Nedostatak vremena za organizaciju i pripremu nastave
5. Neujednačenost kriterija
6. Neusklađenost nastavnih sadržaja
7. Neprikladan prostor za održavanje nastave

Svi komentari nastavnika su izlistani kako slijedi:

1. Preveliki broj studenata
2. Prevelike grupe studenata - Nezainteresiranost studenata - nedostatak Feedback-a (usmenog i pismenog) od strane studenata na sadržaj i način izvođenja nastave
3. veliki broj studenata - nedostatak literature na hrvatskom jeziku
4. (Pre)veliki broj studenata.
5. Broj studenata
6. Brojnost seminarskih grupa
7. Goleme seminarske grupe
8. Izostanak adekvatnih tehničkih pomagala
9. loši studenti, nedostatak vremena
10. motivacija velikog broja studenata ne zadovoljava očekivanu razinu potrebnu i za kvalitetnije izvođenje nastave.
11. Ne vidim neke posebne prepreke, ali kontinuirana dodatna edukacija za nastavnike iz metodike i podučavanja bi sigurno osvježavala i inspirirala za primjenu novih metoda podučavanja. Svakako bi to trebalo sustavno provoditi.
12. Nedostatak stalnog prostora u koji bi simulirao uvjete u multimedijalnoj redakciji.
13. Nedostatak vremena i odgovarajućih udžbenika, kao i drugih materijala koji bi se mogli koristiti u nastavi. Ozbiljno pripremana nastava traži vrijeme, koje nije uvijek dostupno ili je dobar dio toga vremena rezerviran za feedback na studentske upite i radove. Samo ažuriranje nastavne cjeline, recimo samo u dijelu nadopune podataka u odnosu na proteklu godinu, ponekad traži jako puno vremena. Za veće iskorake u planiranju nastavne cjeline i inoviranju oblika rada u nastavi potrebno je puno više vremena nego li je objektivno dostupno.
14. Nemotivirani studenti, slabo predznanje, dupliciranje nastavne materije na više kolegija što čini studentima nastavu dosadnom, zatim definitivno obaveza da se koriste nastavni materijali na hrvatskom, pretrpane seminarske grupe, loša akustika i loša fleksibilnost nastavnih dvorana, nekooperativne kolege i kolegice...
15. Neprikladni prostor za izvođenje nastave, prevelike seminarske grupe, nedostatak kvalitetnih materijala i literature na hrvatskom jeziku
16. neusklađenost sadržaja i zadataka na srodnim kolegijima

17. Nezainteresiranost studenata za nastavu. Prevelike seminarske grupe. Nespremnost većine studenata za kontinuiranim radom iz tjedna u tjedan.
18. Niska razina na Fakultetu generalno.
19. opća nezainteresiranost studenata i njihovo loše predznanje, te jako malo prevedenih knjiga na hrvatski potrebnih za rad
20. prevelik broj studenata
21. Prevelik broj studenata i loša organizacija rada, prije svega nedostatak ispomoći u nastavi i vođenju administracije predmeta.
22. Prevelik broj studenata kojima se nije moguće kvalitetno posvetiti. U slučaju 170 studenata na kolegiju, bez suradnika koji aktivno participira u provođenju ispitnog postupka, čitanju eseja i mentoriranja prezentacija, nije moguće ocjenjivati studente po nekoliko komponenti kao što su: pismeni ispit, pisani esej i usmeni dio ispita. U slučaju podjele posla na dva dijela, odnosno angažiranjem asistenta na takvom kolegiju, bilo bi moguće ustrojiti ispitni postupak na prethodno definirani način. Ključan problem je nedostatak ljudskih resursa.
23. prevelik broj studenata na obaveznim predmetima (između 120 i 150) te na izbornim predmetima (80-90).
24. Prevelik broj studenata po kolegiju.
25. Prevelik broj studenata u seminarskim grupama.
26. Prevelika grupa studenata. U akademskoj godini 2015./2016. na predmetu imao sam upisanih 108 studenata. S tolikim brojem pojedine radnje su teško izvedive u nastavi i u dvije seminarske grupe.
27. Prevelike grupe studenata
28. Prevelike seminarske grupe.
29. Preveliki broj studenata u seminaru.
30. Problemi s informatičkom opremom. Zamrzavanje i sporost računala.
31. promjena statusa nastavnog predmeta iz obvezatnog u izborni i ponovno u obvezatni, jer svaka promjena zahtijeva postupnu prilagodbu sadržaja nastave i načina njezine izvedbe skupini studenata koja u njoj sudjeluje i, istovremeno, visoke prolaznosti pa je stoga prigodom svake promjene jedna generacija studenata nedovoljno opterećena studijskim obvezama zato da se ne dogodi da je preopterećena i uslijed toga ne postigne prolaznost koja je primjerena (oko 2/3 u obvezatnim predmetima I. godine preddiplomskog studija, oko 90% u obvezatnim predmetima diplomskog studija).
32. Samo nezainteresiranost, nezahtjevnost i neambicioznost samih studenata. Posljedično, nastava, seminari, vježbe, kolokviji i ispiti svode se na "mrkvu i batinu" u čemu zaista više ne vidim nikakav smisao. Zašto učenje općenito više ne predstavlja zadovoljstvo? Zašto se literatura svodi na (loše) skripte? Zašto se ispiti svode na FB potragu za ispitnim pitanjima?
33. Seminarske grupe sa prevelikim brojem studenata;
34. Skučenost prostora, a često i prevelik broj studentskih grupa po nastavniku.
35. Smanjena sredstva za razvijanje dodatnih sadržaja u izvođenju nastave: kao što su održavanje dodatne web stranice. Zatim administracija i birokracija samog sustava te zatvorenost sustava za inovacije u nastavi.
36. studenti ne dolaze spremni na nastavu
37. Sveučilište je zajednica nastavnika i studenata. Među potonjima ima zainteresiranih s kojima je poticajno raditi ali mnogi nažalost ostavljaju dojam posvemašnje nezainteresiranosti koja se ne najčešće ne može pripisati nezanimljivosti gradiva i manjku nastavnih vještina. To bitno snižava kvalitetu nastavnog procesa i njegovih ishoda. Što se pak nastavnika tiče, neujednačenost kriterija djeluje korozivno na kvalitetu studija: oni koji ih drže izloženi su svakojakim moralnim ucjenama i pritiscima studenata koji gube pravo studija i sl. pa je prisutan snažan oportunistički poticaj da se kriteriji snize što je veoma loše za studij i za struku u konačnici. Diploma vrijedi koliko vrijede najniži kriteriji da se ona dobije, a to na FPZG-u nažalost nije puno.

38. veličina seminarских grupa
39. Veličina studentskih grupa; opća nezainteresiranost i nemotiviranost studenata; više vremena za bolju pripremu nastave
40. Velik broj studenata, česta nezainteresiranost samih studenata, zahtjevi sa Sveučilišta za dolaznu mobilnost nastavnika iz srodnih područja gdje se vrlo često događa da gostovanje odskače od silabijem predviđenog rasporeda i najavljene kvalitete.
41. velike grupe u praktičnoj nastavi, premali broj sati u praktičnoj nastavi
42. Velike razlike među studentima u pristupu seminarским i drugim obvezama tijekom semestra
43. Velike studentske skupine na seminarima i predavanjima.
44. Veliki broj studenata.
45. Veliki broj studentskih grupa
46. Ova tema se jako rijetko ili nikad ne otvara pa će moji odgovori biti nešto dulji i možda ne baš dovoljno fokusirani. Prepreke: nepostojanje jasnih kriterija, usvojenih standarda, nedovoljna organizacija i infrastruktura, sustavnog praćenja kvalitete (ne skupljanja papira na anketi nego i bavljenja time što nam studenti poručuju!), neusklađenosti nastavnih sadržaja, a čak i da se nešto od toga pojavi - prepreka često bude izbjegavanje konzistentnog pridržavanja (mala sredina), i slaba zainteresiranost za to što se točno zbiva u učionici. Primjeri: čujem(o) studente da im je novo iskustvo kad ih na diplomskom (!) studiju tražim(o) da izraze mišljenje/stav, neovisno i kritički da razmotre slučaj ili perspektivu ili tekst koji su pročitali, kad sjednemo u krug na seminaru i seminar bude parlaonica - to im bude 'egzotika' koju vole, koja ih ohrabri i potiče da se usude misliti svojom glavom. Ako potonje nije cilj našeg rada u nastavi, onda što jest? Dalje, nemamo zapravo adekvatnu podršku dekanata kao institucije - dakle neovisno o tome koji je trenutni sastav uprave, ne govorim o konkretnim kolegama nego o SUSTAVU - u principu je prodekan za nastavu zamišljen kao svojevrsni studentski ombudsman, a trebao bi biti više membrana između institucije i studenata. Među studentima se doživljava kao šalter za žalbe - umjesto kao zadnja instanca u slučaju krize ili mjesto za razgovor o dobroj ili boljoj nastavi (i to u oba smjera). Zatim tok nastave: nema praćenja kako teče semestar. Npr da se pri sredini semestra organizira susret sa studentima predstavnicima i porazgovara o tome kako teče semestar . Često se čuje stav da mnogo toga u našem sustavu nije dobro i 'što se može' (ili 'krizni' je plan, 'privremeno' je rješenje, 'prijelazne' odredbe, 'vidjet ćemo kad za to dođe vrijeme' - a to vrijeme nikako da dođe), umjesto 'loše je i ajmo konačno mijenjati!' Šteta. I zadnje: nema sustava nagrađivanja. Npr iz godine u godinu nastojim korigirati ono na što su mi studenti u anketi ukazali i vidim kako mi prosječna ocjena za cca 0,3-0,5 poena svake godine poraste. Dakle studenti imaju što za reći, slušamo li ih? Još samo nešto: sustav brojnih rokova je potpuno kontraproduktivan, urušava sustav bolonje, potiče kampanjstvo (a ono je negacija suštine bolonje), podržava kalkuliranje i muljanje (studenti mrtvi hladni na ispitu nastavniku kažu da su 'samo došli vidjet pitanja'), a nastavnici se iscrpljuju u beskrajnom ispravljanju ponavljanih ispita. Vani postoje dva roka. Jedan u tekućoj godini. Drugi je rok mogućnost ponovnog upisa predmeta iduće godine ako dođe do pada. I sustav funkcionira. Malo je padova (tamo gdje ih bude više, cijeli rok ide na provjeru). ovo mrcvarenje s maksimalnih dozvoljenih 9 izlazaka kroz dvije godine, pa onda otvoreno muljanje s doktorskim ispričnicama da su bili bolesni prethodnu godinu (u kojoj su i izlazili 4 puta) pa mogu upisati 3. put - neproduktivno, znanje nikakvo, nastavnici demotivirani.. Strani studenti ne mogu se načuditi kad čuju na kolegiju na engleskom da mogu završni rad predati četiri puta - pa čak i više ako im to ne bude dovoljno, kao što na nekim kolegijima nekim domaćim studentima ne bude. je li to sustav kojemu ne treba hitna i temeljita reforma? Još nešto (tema je očito dobro odabrana): seminarske grupe s više od 20 studenata nisu seminarske grupe. jesu ako se pod seminarom smatra predavanje vol 2 - ali to NIJE seminar. u seminaru svatko (studenti - ne nastavnik) treba govoriti. s većim brojem to je nemoguće. zašto naposljetku imamo arhaični sustav 90 min predavanja i 90 minuta seminara - nije li 60 min optimalno/održivo trajanje? Na orijentacijskom danu pojavi se dvoje, troje profesora. Studenti se tijekom semestra bave interpretiranjem pravila, umjesto da su svima od prvog dana jasna. i tako dalje....

Prijedlozi za poboljšanje nastavnih praksi

U komentarima koji se odnose na iznošenje prijedloga za poboljšanje nastavnice su istakli potrebu za dodatnom edukacijom te potrebu za boljom i učestalijom komunikacijom među nastavnicima radi razmjene iskustava i najboljih praksi. Nadalje, istaknuta je potreba za poboljšanjem dostupnosti nastavne literature i smanjivanjem nastavnih grupa.

1. Radionice za jačanje nastavničkih kompetencija
 2. Stvaranje mehanizama za razmjenu iskustava nastavnika i najboljih praksi
 3. Jačanje kompetencija za uvođenje novih oblika i inovativnih metoda nastave
 4. Povećanjem dostupnosti literature i nastavnih pomagala
 5. Veća koordinacija i usklađivanje nastavnih sadržaja među nastavnicima
-
1. edukacijama - zajedničkim planiranjima (strateška planiranja po odsjecima i po temama)
 2. Razvoj studijskih programa koji su unutar sebe usklađeni; - Usmjeravanje na e-module učenja
 3. 1.studij u dobrim angloameričkim sveučilištima, koja ne podučavaju samo znanja da nego i znanja kako te su u toj poduci postigla visoku razinu; 2.studij disciplina u kojima su nosivi način poduke seminari kao disciplinirana rasprava jednakih sudionika o tekstovima velikih autora (nar. studij filozofije) te znanosti/struka u kojima su i hrvatski nastavnici naučili kako izvoditi vježbe, tj. podučavati stjecanje znanja da i vještina (studiji jezika, muzike, kineziologije itsl.).
 4. Bilo bi korisno imati kvalitetniju informatičku opremu u učionicama.
 5. Dizajniranje zadataka za grupe. Simulacije i igre uloga za pojedine grupe.
 6. dodatna edukacija
 7. Dostupnim udžbenicima. Povećanjem mogućnosti da se dođe do kvalitetnog udžbenika. Idealno bi bilo da Fakultet ulaže sredstva recimo u prijevode udžbenika. Osiguravanje potrebne edukacije iz općih nastavnih metoda poučavanja i oblika rada sa studentima. Smanjenje broja studenata po predmetu.
 8. Edukacija i potpora za samostalno stjecanje edukacije za usavršavanje nastavničkih kompetencija, posebice onih koji se odnose na kreiranje i vrednovanje ispita, priznanje izvrsnog rada i aktivno djelovanje na unapređenju lošeg rada u nastavi
 9. Edukacija; Sastanci nastavnog osoblja usmjereni na podizanje kvalitete nastave i koordinaciju i usklađivanje nastavnih sadržaja
 10. Edukacije edukatora, osigurati prostor/vrijeme za neometane diskusije o problemima i dobrim praksama u nastavi između kolega iz različitih odsjeka, koji su nam dugoročni nastavni prioriteti cijele institucije i kako se pojedini kolegiji u to uklapaju?
 11. Edukacijom na pojedinim specijaliziranim tečajevima i radionicama
 12. Fakultet bi trebao organizirati edukacije za nastavno usavršavanje; također bi se nastava značajno poboljšala da se kurikulumu pristupa kroz sustavni zajednički rad nastavnika i procese samoevaluacije.
 13. Izrada standardiziranih instrumenata (npr. upitnika) za prikupljanje informacija o mišljenjima studenata, didaktičke radionice za nastavnike radi upoznavanja metoda i načina kontrole ishoda učenja, uvođenja inovativnih nastavnih metoda i sl.
 14. Kroz bolju organizaciju koja će omogućiti adekvatnu koncentraciju na svakog studenta i dovoljno vremena predmetnom nastavniku za ažuriranje nastavnih sadržaja i metoda rada.

15. Kroz organiziranje edukacija, razmjene znanja i vještina, studijski boravci na stranim institucijama u svrhu podizanja kvalitete nastave
16. Kroz redovito vrednovanje njihova rada, nagrađivanje i sankcioniranje
17. Limitiranjem broja upisa studenata na pojedine predmete
18. Na stranu rasulo kadrovske politike Fakulteta i tvrde mjere (kirurgija). Što se onih mekših tiče (palijativna medicina i nadriliječničke seanse), pretpostavljam ciljanim radionicama na tragu pitanja iz ovog upitnika koji je već nekovrsni superego za modelskog sveučilišnog nastavnika za 21. stoljeće. Po mogućnosti naglasak na know how i interaktivnu komunikaciju, uz nešto manje ideologiziranih klišeja aktualnih birokratskih reformi sveučilišta premda razumijem da su potonji u određenoj mjeri neizbježni.
19. nagrađivanje kompetentnosti nastavnika, njihovih vještina i posvećenosti studentima i nastavi.
20. Nagrađivanjem najboljih nastavnika i pomaganjem najgorima kao sustavna politika uprave Fakulteta.
21. obavezne radionice za mlađe predavače
22. Organizacijom navedenih edukacija, diskusijom o silabusima i metodama rada na kolegijima kroz sastanke odsjeka.
23. Organizacijom radionica za nastavnike
24. Organiziranje neobveznog savjetovanja između nastavnika radi razmjene iskustva i znanja stečenog u nastavi.
25. organiziranjem radionica
26. Organiziranjem više metodoloških radionica.
27. Osiguravanje projekata za koje se nastavnici mogu aplicirati - na godišnjoj razini prema potrebama kolegija. Također, više slobode u izvođenju nastave i iskorištavanju kreativnosti u samoj izvedbi.
28. Osiguravanje prostornih uvjeta za rad na fakultetu, kako u pogledu pripreme, tako i u pogledu izvođenja nastave; Povremeno organiziranje radionica koje su usmjerene na povećanje nastavničkih kompetencija.
29. Osim što bi Fakultet trebao poticati svoje zaposlenike da koriste svoj znanstveni fond za nastavnička usavršavanja, a ne za posjete konferencijama i službena putovanja, srednjoročno i dugoročno bi trebalo razmisliti o uspostavi svojevrsnog centra za akademsko pisanje, podučavanje i učenje koji bi bio referentna točka kako za nastavnike tako i za studente - no to je, nažalost, složeno kadrovsko/financijsko pitanje...
30. Pa kroz redovne edukativne programe osmišljene za nastavnike, kao stručno usavršavanje.
31. Predavanjima onih koji o tomu znaju više, kvalitetnim radionicama (male grupe), uvjerljivim i kompetentnim predavačima, konkretnim primjerima modernizacije nastave (a koji nisu neizvedivi u hrvatskim uvjetima), metodama koje se efikasno (i brzo) mogu implementirati u nastavu....
32. rad sa studentima u manjim grupama; sustavna evaluacija rada nastavnika (ne samo kroz ocjenu studenata već i kroz vrednovanje kolega i nezavisnih promatrača); redoviti sastanci nastavnika o metodama poučavanja i ispitivanja studenata
33. Radionicama o izradi silabija i unaprjeđenju nastavnih vještina.
34. radionice
35. Radionice, izmjena iskustva, smanjenje broja studenata na kolegiju, kvalitetniji prostor za održavanje nastave

36. S vremena na vrijeme bi bilo dobro organizirati neki seminar/radionicu u svrhu poboljšanja nastavničkih kompetencija
37. Seminari o temama poput navedenih u ovome upitniku bili bi veoma korisni.
38. Smatram da je većina nastavnika kompetentna za ono sto radi, jer inače ne bi bili u mogućnosti raditi to sto rade. Ne postaje se nastavnik preko noći. Kompetencije se stječu godinama. Ipak, pretpostavljam da bi metodičko-didaktičke radionice mogle biti korisne mladim kolegama i onima koji žele nečim novim nadograditi nastavu.
39. Stalno dostupnom edukacijom. Isto tako godišnjim planovima i programima edukacije koji su unaprijed poznati zbog planiranja vremena i drugih obveza. Mnoge edukacije sam propustio zbog drugih obveza a ne znam kada će se ponovno izvoditi.
40. Trebalo bi održavati redovite sastanke (postoji li odbor za kvalitetu nastave, čime se bavi, sastaje li se?) na kojem bi nastavnici prije svega iz sličnih predmeta trebali i razgovarati o tome kako napreduje nastava, kojim studentima možda treba posebno pomoći i kako bi usklađivali nastavne sadržaje. npr poznato je da postoje brojna sadržajna preklapanja (neke kolege tvrde da je neka tema njihov privatni teritorij) zbog kojih studenti često prigovaraju a neusklađenost sadržaja (o čemu se doznaje od studenata neformalno a ne temeljem nekog postupka na fakultetu) i kriterija ocjenjivanja itd su primijećeni od studenata kao značajan nedostatak studija - nema dovoljno razmišljanja na duge staze, stječe se dojam da se fakultet na raznim razinama iscrpljuje u aktualnim gašenjima požara kad je nastava u pitanju a to se teško može smatrati dobrim upravljanjem (opet naglašavam: ne govorim o aktualnoj upravi nego o cijelom sustavu)! (ova anketa je svijetli izuzetak - no premalen za širu promjenu). Uopće je - čini se - kvaliteta i način izvođenja nastave siva zona, kao nešto što spada u 'privatni' prostor pojedinih nastavnika (a koji ne želeći se u maloj sredini zamjerati jedni drugima izbjegavaju otvaranje te teme) dok je vani to itekako mjerljiva i određiva kategorija podložna stalnom ispitivanju external examinera. problem je i nemotiviranost ljudi - sustavnije bavljenje nastavom se ne nagrađuje/honorira, a pitanje kakav renome imamo među studentima se ne smatra baš važnim. Dakle potrebna je šira edukacija po svim točkama iz ovog upitnika (i praktičnima, pogotovo u pitanju predavanja i seminara - dosta dobro informirana anketa!), vrednovanje vjernosti instituciji, uspostavljanja sustava interne evaluacije i barem eksperimentalno sustava eksterne evaluacije npr putem dogovora sa srodnim institucijama poput hrv studija i filozofskih fakulteta u zg i drugim gradovima.....
41. Usklađivanje silabusa
42. Uvođenjem većeg broja izbornih kolegija
43. Većim kontaktom samih nastavnika i razmjenom ideja oko izvođenja nastave (obavezni tematski Odsjek prije usvajanja informacijskog paketa); radionicama za unaprijeđenije ishoda učenja, radionicama o metodama predavanja, edukacijom za sadržaje u okviru e-kolegija (treća razina: održavanje ispita na daljinu, postavljanje video predavanja)
44. Zapošljavanjem mladih ljudi (asistenti, docenti) ili stalnih vanjskih suradnika, s kojima bi bilo moguće uravnoteženo podijeliti tipove nastave i zaduženja u odnosu na studente.

Zaključci i preporuke

Iz nalaze ankete o nastavničkim kompetencijama može se iščitati da se temeljni problemi u izvođenju nastave na Fakultetu političkih znanosti sveučilišta u Zagrebu odnose na:

- prevelik broj studenata u nastavnim grupama
- nedostatak adekvatne literature na hrvatskom jeziku
- nedostatak koordinacije među nastavnicima pri oblikovanju nastavnih sadržaja
- nedostatak razmjene dobrih praksi u nastavi te nedostatak mehanizama identifikacije i eliminacije loših praksi

Možemo pretpostaviti da je velik dio nalaza ove ankete izravno i neizravno povezan uz činjenicu da većina nastavnika smatra da je broj studenata u nastavnim grupama prevelik. Primjerice, činjenica da tek mali broj nastavnika koristi obvezne konzultacije može biti povezan uz veličinu nastavnih grupa, kao i činjenica da osjetno manji postotak nastavnika redovno koristi zadatke i vježbe za neposrednu provjeru usvojenosti gradiva, kao i da manji broj nastavnika koristi grupne zadatke i vježbe u nastavi i pri provjerama znanja.

Velik broj nastavnika smatra da na fakultetu ne postoji dovoljno razvijena razmjena informacija i koordinacija nastavnih sadržaja. Nedostatak komunikacije i razmjene informacija predstavlja problem budući da jako ograničava količinu informacija dostupnih nastavnicima o sadržaju nastave te nastavnim praksama i iskustvima svojih kolega. Ovaj nedostatak informacija onemogućuje širenje dobrih praksi, identifikaciju i uklanjanje loših praksi, i znatno smanjuje mogućnost stjecanja novih iskustava i napredovanja pojedinih nastavnika budući da su nastavnici ograničeni samo na vlastita iskustva. Također, ovaj nedostatak praksi i postupaka koje omogućuju razmjenu informacija smanjuje mogućnost posrednog učenja mladih nastavnika na primjerima iskusnijih kolegija, te smanjuje mogućnost uvođenja inovacija koje se temelje na kombiniranju iskustava i praksi.

Kao dodatni problem istaknut je nedostatak usklađivanja nastavnih sadržaja kod predmeta koji su tematski slični, ili se sadržajno nadograđuju jedni na druge, što dovodi do preklapanja nastavnih sadržaja i literature, te gubitka efikasnosti u nastavi budući da studenti kod pojedinih predmeta nemaju dovoljno predznanja (što nastavnike dovodi u poziciju da moraju osigurati dodatan napor da se ta nedostatak predznanja popuni), dok se kod drugih predmeta sadržaji ponavljaju višekratno.

Nedostatak informacija postoji i u segmentu evaluacija rada nastavnika od strane studenata. Nastavnici se uglavnom oslanjaju na vlastiti razgovor sa studentima te na sveučilišne evaluacije. Ovaj način prikupljanja povratnih informacija praktički onemogućuje razmjenu bilo kakvih informacija među nastavnicima, odnosno osigurava da se povratna informacija o radu nastavnika zaustavi kod nastavnika. Odnosno, ovaj postupak ne omogućuje kombiniranje povratne informacije s istim informacijama za druge nastavnike, što bi omogućilo da se identificiraju sustavni problemi u radu sa studentima, te da se vrednuje sam način prikupljanja povratnih informacija od studenata.

Nedostatak motivacije studenata za rad je kao problem istaknuo veći broj nastavnika, u otvorenim odgovorima. Dio nastavnika je kao problem povezan s nedostatkom studentske motivacije spomenuo neujednačene kriterije ocjenjivanja, odnosno, preniske kriterije kod pojedinih predmeta, što dovodi do spuštanja razine očekivanja studenata i do percepcije da je moguće osigurati prolaznu ocjenu s relativno malom količinom rada.

Prema nalazima ankete poboljšanja koja nastavnici predlažu uključuju:

- Poboljšanje komunikacije i bolju razmjenu informacija među nastavnicima o načinu izvođenja nastave – kroz organiziranje redovnih sastanaka između nastavnika kako bi se razmijenile iskustva o izvođenju nastave i predložila poboljšanja gdje je to potrebno, ali i kako bi se kroz razgovor identificirali potencijalni problemi i predložila rješenja. Također je potrebno poboljšati komunikaciju radi ujednačavanja kriterija i načina ocjenjivanja.
- Poboljšanje koordinacije nastave i organizacije nastavnih sadržaja – kroz organiziranje planskih sastanaka i radionica na kojima bi se raspravljalo o nastavnim sadržajima, te se provodilo usklađivanje između predmeta kako bi se izbjeglo preklapanje sadržaja i literature te kako bi se osigurala veća koordinacija sadržaja između pojedinih predmeta. Poboljšanje koordinacije bi također bilo potrebno provesti u segmentu ocjenjivanja, kako bi se kroz zajedničke radionice identificirali kriteriji i metode ocjenjivanja radi ujednačavanja kriterija,
- Organiziranje radionica za stjecanje novih nastavničkih vještina i kompetencija – koje bi bile usmjerene na stjecanje nastavničkih vještina u segmentima u kojima nastavnici osjećaju deficit te radi informiranja nastavnika o novim metodama i tehnologijama nastave. Posebno bi navedene radionice trebalo uvesti u segmentu e-učenja te kreiranja sadržaja za e-učenje.
- Uvođenje efikasnog sustava evaluacije rada nastavnika i osiguravanja povratne informacije o kvaliteti nastave od strane studenata te uvođenje peer review evaluacija od strane drugih nastavnika. U prvom segmentu potrebno je uvesti upitnik koji bi omogućio precizniju evaluaciju same nastave od strane studenata, te koji bi omogućio identifikaciju problema, a potom bi sustav trebalo nadopuniti evaluacijama od strane kolega te dodatnim studentskim evaluacijama.